

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre 8 frt — kr.
 Negyedévre 2 „ — „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 10 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt 50 kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 12 frt — kr.
 Negyedévre 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 4.

A föld.

Fenségednek nagyobb örömet nem szerezhetünk, mintha ez emlékezetes napon fajunknak e tősgyökeres fészkeben s annak a folyónak a mentén, mely magyar földön kezd s magyar földön végzi pályafutását, azon fogadást tesszük, hogy ezt a földet, melyet elődeink karddal és vitézséggel hódítottak meg, munkával és kitartással iparkodunk megtartani, gyarapítani, fölvirágoztatni.

Ugyebár ezt mindenki megérti? Ez magyarul volt mondva. Egy miniszter beszélt magyarul, egy főherceg felelt reá magyarul, ez a nap eseménye.

Valóban az a nemzeti misszió, megvédeni azt, tovább fejlődni azon az alapon, melyet őseinktől kaptunk gazdag és szent örökségként.

Darányi, a tiszta kezű miniszter nagy igazságot mondott s József főherceg gyönyörű válaszában hatalmas súlyt adott a miniszter beszédjének.

Mit örököltünk mi őseinktől? Gyárakat, bankokat, kereskedéseket?

Földet!

Földet, mely özön vérről lett a magyarság számára telekkönyvezve; földet, melyet el nem vehet tőlünk senki, csak kitorhat belőle s akkor bitorlóvá lesz, nem gazdává e földön, melynek minden göröngye fáj, ha magyar vérből, porladó magyar hősök testéből nyert erejét idegen fajta ekéje pióczáz ki belőle.

Érzi is ezt a magyar, hiszen földjét anyaföldnek hívja, mire más nyelvben nincs példa, az anya nevével tisztelettel meg hazája talaját, mely névvel tiszteletreméltóbbat nem ismert nemzetünk.

Ez az anyaföld dajkálta a nemzetet, mostoha nem volt soha. Bölcsőnk itt ringott rajta, porában játszottunk mint gyermekek, kenyeret adott, buzájához nincs hasonló másutt, olyan erős, olyan tiszta, hogy magunk közt is életnek hívjuk. Erőssé, tisztává nőtt természetén a nemzet s ha vész, vihar jött, oroszláknak harczolt itt e földön, e földért s ha elesett: vérét e föld itta fel, porát elvegyitette pora közé.

Sokszor, sokak hullottak el e földért e földön s a megmaradt töredék népet újjá, nagygyá tudta szülni e föld.

Mi lettünk aztán mostohák e földhöz. Idegen nép bálványai előtt borultunk le s elfordítottuk szemünket az anyaföldtől. Csak a nagyipar kellett nekünk, a gyár, a bank, a gseft, melyhez nem értettünk, melyre nem teremtünk, melyben rutul leföztek azok, kiknek apja, őse, minden fajtája ebben volt tudós s míg az új bálványok oltáráról el nem fogyott az áldozat, addig a mi régi eszményünknek a hulló morzsa sem jutott. És még tovább is mentünk az idegen majmolásban.

Gavallér nemzet vagyunk s mikor már nem volt egyéb mit dobni a merkantil bálvány elé, gyermekeinket dobtuk oda, a kisipart, a kiscgazdát s elnéztük, hogy lehajolva a bálvány az édes anyaföld testéből is faljon tetszése szerint.

Hja, azt rossz néven sem lehet venni.

Csak egy anyaföld van, anyabank, anyagyár, anyagseft, az nincs.

Mi az agrárizmus? Hasznos féregpor. Olyanformán áll a dolog, hogy vagy az ősi magyar faj lesz újra erős, ezen az alapon, melyen egyedül lehet erős és éljenek meg mellette az idegenből szakadtak is, vagy az idegenek erősödnek meg végkép és teljesen elpusztul a máris zülöben lévő magyar faj.

Nézzék meg, ki fizeti a legaránytalanabb magasságu adót? — a magyar faj; ki törli kapával, kaszával a tenyerét, kinek a háza előtt szokott peregni a dob, ki vándorol Oláhországba és még meszebb? A magyar faj. Oda künn pedig az idegenben, elpusztul, mint magyar, beolvad, mert csak e földön és e földből tud élni.

A magyar földet a magyarságnak, a magyarságot a magyar földnek vissza-szerezni, van-e ennél igazabb, szentebb honfoglalás?

Szívünkben üdvözljük a szegedi gazdasági kiállítás rendezőit és magasrangu szónokait.

Széli Kálmán Bécsben.

A magyar miniszterelnök jelenlegi bécsi tartózkodásának fontosságát semmi körülmények között sem lehet kicsinyelni. Széli Kálmán ez alkalommal a delegáció kérdésébe rendbe akarja hozni, ami azonban okvetlenül osztrák válságban fog kicsúcsosodni. Az összes mértékadó politikai körök véleménye szerint Thun gróf kabinetjének napjai meg vannak számlálva.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A Bot uram fia.

Irtá: Kovács Lajos.

Alkonyodik.

A nap bosszusan vonja vissza bágyadt sugarait. Mint a vesztett csatáról csüggedten térő harczfiak, kik vezérok előtt igyekeznek magukat mentetgetni: úgy a sugarak is, mintha nem végeztek volna el kötelességeiket, hizelegve veszik körül atyjokat, a haragos vörös napot.

Félhomály uralkodik az erdő közepén fekvő, az ugynevezett Gótya-laposon, melyen az erdőben legelő két nyáj éjjelre tanyát üt.

Csendes minden. A fák lombjai komoran borulnak egymásra. Az erdő madarai is megbuzzákat magukat, legfeljebb föl-fölrebbenek, ezáltal zavarva meg a néma csendet. A lapon álló két kunyhó — mintha ellenségek volnának — farkasszemet néz egymással; bensejök szegényes berendezését önkéntlenül árulják el. Szegényes berendezés biz az, egész valójában: egy-két serpenyő, a kunyhók közepén felállított keresztifára van akasztva a szeredás, vékony, lapos gyomorral; míg a kunyhó hátuljában szeredás fölött kerék nagyságu dohánytekeres beburkolva, — talán a pásztorok legkedvesebbje. A kunyhókban is csendes minden, a pásztorok még oda vannak nyájjaikkal.

E megszokott csendben egy emberi alak bonkolozik ki az erdő homályából; a kunyhók felé tart.

Hatalmas, tagbaszakadt termet, melyen fessen pihen a czifra, virágos szür. Arcza dult, a belső nyugtalanság tükröül rajta; látszik, hogy küzd önmagával. Haja kuszált, fekete, holló fürtjei zavaros, fénytelen szeméig csüngenek; bajusza rendetlenül omlik szájára. Gunyája inkább gondozott: pitykés lajbija alól fehérén világít lobogós inge, fekete zsinóros nadrágja, lábára ránczos csizma van húzva, a csizma kemény szára oly fényes, hogyha a légy rá merne szállni: lecsuszának róla. Kezében tenyérnyi nagyságu fokosát, száraz, kemény fa nyelen szorongatja. Mikor a kunyhókhöz ért, szűrét leteríti, rádőlve, bágyadtan néz arra, merről jött. Hailgatagon henyel. Csend van ismét.

Egyszerre — hallva valami nyáj kolompolását, melybe olykor-olykor a pásztor tillinkója is bevegyül — hirtelen felugrik, czifra szűrét magára kapja, fokossal kezében várja a mozgó pontot, mely mind nagyobb és nagyobb lesz, amint közelebb ér hozzája.

Közeledik a nyáj; János bátya és bojtára őrzik. János bátya — miután közel vannak már a korláthoz — elküldi tűzrevalóért bojtárját, a Marci legényt. Beérkezik a nyáj. János bátya a szokásos »Adjon Isten!«-nel köszönti a kunyhóknál álló idegent, aki nem fogadta. Miután János bátya beteretle a nyáját, az idegen kiléte fölött gondolkodva, visszatér kunyhójához. Ezalatt a bojtár is megjön, hátán girbe-gurba galyakkal, melyek mellett főzni akarnak. A bojtár »Adjon Isten!«-nel köszön, látva, hogy gazdáján kívül más is van ott. A köszönés

most is meddő maradt Marci oda sem ügyel hanem a tűz körül forgolódik, oda igazítja a tűz fölé a serpenyőt, melyben már elkészítve van a főzivaló. Míg a bojtár a főzéshez készül, János bátya ilyen szókkal fordul az idegenhez:

— Nem éhes ecsém-uram? Ett máma valamit? Főzünk egy kis valamit; vagyha nem szereti, itt a kenyér, szalonna, fogyasztassa!

— Nem kell! mondja szurós tekintettel az idegen.

János bátya bosszusan megy a bojtárjához s csaknem sugva mondja.

— Marci te?

— Mi a János bátyám?

— Ez az ember nem egyenes uton jár, valami rosza tör a fejét! Se az én köszönésemre, se a tiédre egy kukkot se szóllott. Ez rosszat akar!

— Dehogy János bátyám! — szól kérőleg Marci — szegény feje bizonyosan nagyot hall, nem hall kicsi szót, nem hallotta, hogy köszöntünk.

— Megismerem tán, hogy nagyot hall-e vagy mi? — szól ingerülten János bátya — nem ma jöttem mán a világra! Nekem ne mond, hogy tán nem hallana kicsi szót; nem hall, mert nem akar! Hogyne lenne rossz ember, mikor minden moczezanásunkra figyel; látod, milyen szemeket mereszt, ha a kunyhóknba megyünk. Hidd meg nekem Marci, ez a kunyhóknak nincs kibékülve.

A bojtár látva, hogy indulatos, elhallgat. Szóltalanul esznek. Az idegen pedig feszült figyelem-

E pillanatban további politikai kombinációba bocsátkozni fölösleges volna. A holnapi és holnaputáni tanácskozások, a melyeket Széll Kálmán itteni politikai férfiakkal folytatni fog, a helyzetet tisztázzák fogják, a minnek, ha sikerül, az lesz a következménye, hogy a delegációk ülései októberben megkezdhetők lesznek.

Láng javaslata és Bystricky.

Még élénk emlékezetünkben van Láng Lajosnak a múlt év folyamán megjelent röpirata, melyben a magyar politika vezérferfiainak azt ajánlotta, hogy tekintve az ausztriai zilált viszonyokat, államiségünk jövőjét illetőleg legjobb volna, ha az osztrák szlávokhoz s ezek között különösen a csehekhez közelednénk s velük szövetséget kötünk.

Mint emlékszünk, ugyanezen eszmét felvette Tisza István is az utolsó budget javaslat tárgyalása alkalmával.

Láng e javaslatára a Lajtántuli szlávok csak most válaszoltak a Párisban megjelenő »Nouvelle Revue Internationale« című folyóiratban. A cikket Bystricky Spacil, a jól ismert cseh izgató irta »Dune entente politique entre Scheques et le Magyars« czimén s a Láng-féle javaslatot a legnagyobb indignációval utasítja vissza.

Közöljük e sovínista tollal irt cikkből a következőket:

»A magyarok a csekekkel kötött szövetségtől azt várják, hogy megvalósítsák a reájok nézve kedvező terv: az egységes magyar állam. Ez alatt pedig ők a szlávok, ruthének, szerbek, horvátok, románok és szászok megmagyarosítását értik; más szavakkal ők azt akarják, hogy Magyarország lakosai magyar nyelvűek legyenek.

A magyar politika oly megfontolás nélkül való merészség, amelynek párja Európában nem akad.

Vizsgáljuk egy cseh-magyar szövetség lehetőségét.

A magyar politikát a parlamentben az országgyűlési képviselők többsége reprezentálja. Azonban miből áll e többség? Több mint ötven szláv, román és szerb renegáttól és közel 40 horvát képviselőből, kik maguk is tehetetlenek.

S viszont az ellenzéken azokat találjuk, akik születésük és nevelésük alapján igazi, gazdag, intransigens magyarok, kik halálig hazájukkal tartanak és nem áldoznak fel semmit abból, mit fajok fennmaradásának föltételül vélnek. Ily körülmények között csupán a többség tagjaival szövethetnénk. De ezek csaknem mind renegát szlávok és ekként a szlávokkal kellene szövetséget kötünk az elnyomott szlávok érdekében, azaz a mi testvéreink ellen.

Egybefoglalva az egészet, egy cseh-magyar szövetség nyavalyás (sic!) anti-szláv és mindenekelőtt tisztelet nélkül való politika volna.

Eddig a cikkek, melyre csak azt jegyezzük meg, hogy a szebeni Tribuna nemcsak helyeslőleg átvette, hanem a tegnapielőtti számban egy vezércikkben minden egyes állítását, mint legjobbat aláírta.

Üzleti becsületesség.

A magyar kereskedelmi élet, a tisztesség és becsület dolgában sok kívánni valót hagy hátra. Ott van a borkereskedés, a melyet Engelen és társainak sikerült alaposan megromtani; ott van a terményüzlet, a melyek mezején olyan virágok teremnek, mint Lövy, a havanyisteyi uzorapör hőse, a kit 300 és egynehány esetben találtak vétkesnek. Tudjuk, hogy nem áll egyedül és nemcsak ő folytatta azt az elővételi üzletet, a melyet a temesvári kereskedelmi kamara a kereskedelmi szokásokkal megegyezőnek mondott ki, a törvényszék pedig uzorának ismerte el. Ha azok, a kik hasonló módon gazdagultak meg, mind hurokra kerülnek, szép gyűjteménnyel dicsekedhetnek majd a m. kir. fogházak.

Az ételmi szereknek, magának a kenyérnek hamisítása napirenden van, aztán csodálkozunk, hogy sok a nyavalya és halálozás Magyarországon. Hogy ne lenne sok, mikor annyian segítik elő útját.

Ezek a tények, ugylátszik, végre is kezdik fölrázni az ország lelkiismeretét. Mind sürűbben hallatszik a panasz, hogy törvényeink a becsületes iparost és kereskedőt nem védelmezik eléggé. Csoda-e aztán, ha számuk apad? Reá mutatnak Németországra, a hol nem csupán a büntető törvény alá eső hamisításokat büntetik szigorúan, hanem még a tisztességtelen üzleti fogások elkövetőit is. Nem akarják megengedni, hogy valaki a bennebizót reaszedve, szaporítsa vagyonát.

A mi üzleti életünk botrányai birták rá a

kassai kereskedelmi és iparkamarát, hogy a tisztességtelen verseny korlátozása és kiirtása végett előterjesztést tegyen Hegedüs Sándor miniszternél és kérje egy ide vonatkozó törvény alkotását. A kamara szerint tisztességtelen, tehát a büntetendő eljárás az:

ha valaki az áruk forgalomba hozatalánál a mennyiségre nézve hamis adatokat közöl, vagy az árumennyiséget egyáltalában eltitkolja;

ha valaki a forgalomba hozott árunak oly minőséget tulajdonít, melylyel az nem bír;

ha valaki az áru származási helyére nézve hamis adatokat használ;

ha valaki kitüntetésekkel, elismerő okmányokkal, czimekkel dicsekszik, melyekkel nem bír;

ha valaki másnak czégét vagy nevét bitorolja;

ha valaki a forgalomban ismert árujelzéseket utánozza;

ha valaki másnak üzletéről, másnak készítményeiről vagy áruiról oly hamis híreket terjeszt, melyek az illetőt hitelében megkárosítják, vagy üzleti érdekeit sértik;

ha üzleti alkalmazott gazdája üzleti és gyártási titkait másokkal közli a szolgálati viszony tartama alatt haszonlesésből;

ha valaki másnak törvénytelen vagy erkölcsötlen módon megszerzett üzleti titkait versenytársának hasznosítja.

Mindnyájunknak rajta kell lenni, hogy ez a törvény létre jöjjön. Sz—s.

A szegedi kiállítás megnyitása.

A szegedi mezőgazdasági kiállítás ünnepléses megnyitására s az azon elhangzott nagyérdékű beszédekről, amelyek a mezőgazdasági kiállítás keretén túlhaladó nagy politikai jelentőséggel bírtak, a következő tudósításaink szólnak:

Ünnepélyes istentisztelet.

Ma reggel nyolcz órakor József főherceg a belvárosi Szent Demeter egyházban misét hallgatott, amelyet Dessenffy Sándor esanádi püspök tartott fényes segédlettel. József főherceg a szentélyben felállított és biborszínű hárszínnyal bevont padon foglalt helyet a püspökkel szemben. Ezt a szízes emelvényt Szeged városa külön a főherceg számára készítette. A templom előhajójában foglalt helyet a papság, a városi hatóság, a szegedi helyőrség tisztái kara, oldalt pedig a jelenlevő országos

mel áll, a kunyhó felé bámulva. Miután megettek, a bicskájukat kiki megtörölve hüvelyébe teszi; a bojtár pedig a kenyeret, szalonnát visszateszi a szeredásba, a serpenyőt, kanalakat elmossa, a kenyérhajat és egyéb hulladékat az ott ülő hű Bodrinak dobja, mely azt a levegőben elkapja a szájába; tovább küldi. János gazda — miután pipára gyujtott — a kunyhó alján szalmával betakart sóból kimér annyit, amennyi most a jószágoknak kell, azután a korlátba viszik, ott kicsomózzák.

Még a jószág közt vannak, mikor látják, hogy az ott hagyott idegen a kunyhóba szalad, mindent fölforgat, azután fut, mintha kergetnék, arra, merről jött, be az erdőbe. János gazda ijedten fordul bojtárjához:

— Marcsi te! ez az ember csak azt várta, hogy a kunyhó ajtót hagy nyitva, látod milyen hamar megtanálta a mit keresett, most fut véle!

— Pedig ott bátyám nem tanálhatott semmit, mert nem volt.

Összenéznek, látszik az arcukon, hogy meg vannak széppenve.

— Hejnyes a rézangyalát Marcsi! de furcsa napra virradtunk máma! Csak jönnének mán Istvánék! — sóhajtozik János bátya, — megnéznék mit hányt-vetett ott az a siheder.

— Ahun la! János bátyám! jönnek István bátyámék! kiáltja Marcsi, a lapos ellenkező részére mutatva.

— Csakugyan te fattyu! én is látok valamit mozogni; de mit keresnének ők a Boszszantó fele!

Mindjobban kivehető volt a homályból bontakozó alak. Csakugyan ők, széles, jó kedvel; még az István Matyi bojtárjának is keresztbe van a szeme: minden birkát kettőnek lát.

— Adjon Isten! hé János! Jó estét! János bátyám! köszönnek kócsagos fejjel.

— Adjon Isten! de már nekünk, mert nektek úgy látom adott! — fogadja János bátya.

— Tán jó gazdára akadtatok Matyi! — kérdi bohókásan Marcsi.

János bátyáék feleletet sem várva, segítenek a korlátba hajtani a nyáját; azután karikába ülnek négyen s János kezdi a beszédet, elmondta elejétől végéig miért várták oly annyira Istvánékat. Mire János bátya beszédét végzi: Istvánék fejéből elszáll a bor; elkomorodnak s István kezdi a szót ilyenképpen:

— Ha az az ember, akit én gondolok, — kissé gondolkodva — egy fiatal, legény forma, magas, barna, lobogós ingbe, szép, pitykézett lajbiba, czifra szürben . . .

— Igen az a valóság! — kiált közbe János bátya.

— Kemény száru ránczos eszima vót a lábán! Fokos is vót nála! — kiáltja oda Marcsi, laposakat pislantva.

— Igen vót! — fejevel igenlőleg biczcen István; azután folytatja: mondom, ha az az ember, akkor nem rossz ember. Együtt ivánk a Boszszantóban, csak hogy ő a másik lóczán harmadmagával, de biz ő nagyon kedvetlen vót, alig itt valamit, egy árva szót se szólott, csak

nagyokat-nagyokat sóhajtott; én mindjárt sejtettem, hogy nagy bánatja lehet.

Egyszerre csak, — mikor az egyik czimborája még két üveggel tötetett, — felugrott, a kezével hadonászott, könnyes szeméit forgatva, fokossal kezében kiáltotta:

— Tudom, hogy élsz, nem haltál meg! mást akarnak véled boldogítani! Tudom szeretsz, megyek, tudom már hol vagy!

Avval az előtte levő asztalt átugrotta, szaladt a tudod úgy, erre az erdő felé, mintha puskából lötték volna ki. A legények utána, de nem érték azt el; visszajöttek, hogy ki-egyenlitsék a Mózsinnak, a mi bort elfogyasztottak. Ekkor kérdeztem osztán a két fiatal, hogy kiféle vót az a legény, mi lelte!

— Az bátyám! — kezdtem aztán az egyik, — szól István könyvelábadt szemekkel, ide Horgasra való fiu, Bot Lacinak hívják, Bot András uramnak, a falu első gazdájának egyetlenegy fia, meghibádzott az elméje.

— Csak ne mondja ecsém! — mondtam én, sajnálkozva rajta.

— Mán pedig a' bátyám úgy van! — vette el a szót tőle a másik. Szerette vót az éjjeli őrnök, az öreg Huszti Pista bátyánknak a lányát, a Julist, el is akarta szegényfeje venni, de az apjáék ellenzették.

Történetesen meghött az öreg Huszti, a lány magába maradt, mert az anyja is meghött a tavaly tavaszon, rokonja meg nem vót, mert úgy szakadtak vót ide az öreg Husztiék valahonnan. Elég az hozzá — folytatta a fiatal, — szól

notabilitások, a szegedi állami hatóságok képviselői.

A mise után a főherceg a hatósági és a kiállítási vezető emberek kíséretében a kiállítás területére hajtatott.

A megnyitás.

Amint a főherceg a kiállítás területére belépett, a honvéd zenekar a magyar himnuszt játszotta, amikor pedig a megnyításra emelt pavillonhoz ért, a Gotterhaltét.

A pavillon körül diszes közönség foglalt helyet. A kiállítás igazgatóságán kívül ott voltak: *Desseffy* Sándor csanádi püspök, *Flósz* Sándor igazságügyminiszter, *Perczel* Dezső, a képviselőház elnöke, *Gromon* Dezső honvédelmi államtitkár, *Pallavicini* Sándor örgróf nejevel, *Gerliczy* Ferencz báró nejevel, *Apponyi* Géza gróf, *Danay* Agenor gróf, *Karácsonyi* Jenő gróf, *Latinovics* Pál, *Barabás* Béla, *Endrey* Gyula, *Telegdy* József, *Lúczár* György, *Folczner* Jenő képviselők *Szapáry* Fál gróf, *Keglevich* Gábor gróf, *Beniczky* Adám, *Szapáry* Gyula gróf, a szerb kereskedelmi miniszter és mások.

A megnyitáshoz külön belépti jeggyel nem bíró nagyközönséget a szegedi rendőrök kordona tapintatosan tudta távol tartani.

A főherceget a pavillonban *Darányi* Ignác miniszter s *Bujanovits* Sándor kiállítási igazgató vezették fel, ők maguk pedig a pavillon lépcsőjének alján maradtak.

Darányi Ignác földmivelési miniszter ezután a következő beszédet intézte a főherceghez:

Fenséges főherceg Ur! A gazdasági egyesületek országos szövetsége Szeged sz. kir. várossal karöltve kezdeményezte ezen országos kiállítást s a nehéz viszonyok dacára létrejött ezen kiállítás; létrejött, mert összehozta azt a magyar föld hagyományos szeretete. Ez az érzés hozta Fenséged magas személyét is körünkbe. (Lelkes éljenzés.) Ennek az érzésnek köszönhetjük, hogy Fenséged e kiállítás védnökségét kegyesen elfogadni méltóztatott. (Lelkes éljenzés.) A földnek magának szive nincsen, hogy az érzelmeket viszonzza: de annál egészségesebb szive van annak a népnek, mely e földet lakja. (Ugy van. Tetszés) s ez a szív azt sugallja, hogy Fenséged iránt érzett mély hálánkat jobban nem róhatjuk le. (Éljenzés.) Fenségednek nagyobb örömet nem szerezhünk, mintha ez emlékezetes napon fajunk-

nak e tősgyökeres fészkeben s annak a folyónak a mentén, mely magyar földön kezdi s magyar földön végzi pályafutását, azon fogadást tesszük, hogy *ezt a földet, melyet elődeink karddal és vitézséggel hódítottak meg, munkával és kitartással iparkodunk megtartani, gyarapítani, felvirágoztatni.* (Élénk tetszés.)

Ebben a termékenyítő munkában már Fenségednek poraiban is áldott édes atyja, *a nagy nádor* példaképpen állott minden magyar gazda előtt, (Ugy van. Tetszés.) és Fenséged a dicsőült érdemeihez, a mezőgazdaság és a kertészet terén is újabb és újabb, soha nem hervadó babérokat fűzött, (Hosszas, lelkes éljenzés.) fennen hirdetve nekünk, hogy ki a kopárokól erdőket alkot, a homoksvatagot szőlővé és kertté alakítja át, a mocsarak helyébe szántóföldeket teremt, ki az alkalmatlan vizet nemcsak elvezeti, de azt alkalmas időben öntözés alakjában százazföldre vissza is tudja hozni, az nem élt hiába, mert ha el is mulnak napjai, itt marad az a nemzeti vagy, amit alkotott, hogy a jövő nézedékek éltető forrása legyen. (Élénk tetszés és helyeslés.)

A föld az nem lehet több, ugyanannyi marad, de kétszer és háromszor annyi magyart is legyen és lesz képes eltartani. (Tetszés.) De midőn a nagy munkáról szólok, mely reánk, magyar gazdákra vár, feltűnik előttem felséges Urunk és koronás királyunk dicső alakja, (Szünni nem akaró éljenzés), aki a legmagasabb polcot, melyen áll, csak arra használja, hogy legtöbbet fáradjon, legtöbbet dolgozzék hű népeért. (Zajos éljenzés.)

Ezen derék magyar város ujjászületése, hullámsírjaiból való feltámadása is ő Felsége dicső uralkodásának emlékével lesz minden időben egybekapcsolva s a magyar alföld soha nem remélt emelkedésének s általános gazdasági fejlődésünknek korszaka nem választható el többé ő Felsége történeti dicsőségétől. (Ugy van! Éljen.)

A hódolat és hála kötelességének teszek eleget, midőn azon imaszerű óhajjal zárom beszédemet, hogy: éljen a király. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

László Gyula, Szeged helyettes polgármestere a város nevében üdvözlő a főherceget és *Darányi* minisztert, aki az ország minden közügye iránt tanusított lelkesedésével és éleslátásával és ügyszeretettel azonnal bellátta a kezdeményezés fontosságát és ezzel a leghatásosabban hozzájárult a kiállítás létesítéséhez és sikeréhez. Fogadja ezért Szeged városa köszönetét.

Bujanovits Sándor a kiállítást rendező gazdaközönség háláját fejezi ki a főherceg iránt. Kiemelte, hogy hazánk legkiválóbb gazdáját tisztelhetik a kiállítás védnökéül. Kiemeli a földmivelésügyi miniszter jóakarátát, nagymértékű erkölcsi és anyagi támogatását, amelyet a kiállítás iránt tanusított.

József főherceg erre élő szóval, minden jegyzet vagy irás nélkül az ő ismeretes nyugodt, lassu hangján a következő beszédet mondta el:

Örömmel üdvözlöm e kiállítás létrejöttét és mindazokat, akik e hazfias, üdvös ügyet előmozdították. (Lelkes éljenzés.) Hazánk e tősgyökeres magyar helyén kettős örömmel fogadom azt az ígéretet, amelyet Nagyméltóságod egy nemzet nevében tett, hogy *ezt a földet, amelyet vitéz őseink fegyverrel hódítottak meg, mi munkával és kitartással iparkodunk megtartani, művelni és virágzóvá tenni.* (Éljenzés.) Ha e téren megkísértetem felejthetetlen édes atyám lábnyomaiba lépni, ezzel csak legszentebb haza-

fiu kötelességemet teljesítem. (Hosszantartó lelkes éljenzés.) És ha ezentul is a földmivelés terén iparkodom majd előrehaladni, ezt abban a meggyőződésben cselekszem, hogy ez által földieimnek hű szolgálatot tehetnek. (Zajos tetszés és éljenzés.)

Nem mulaszthatom el azt az alkalmat, hogy ezen a helyen is, mint magyar gazda legbensőbb hálámnak ne adjak kifejezést földmivelésügyi kormányunk és annak vezetője, nagyméltóságú *Darányi* Ignác miniszter ur iránt (Viharos éljenzés.), aki fáradhatatlanul működik ezen ügyünk fejlesztésén, annak minden egyes szakmájában és akinek buzgó törekvései, meg vagyok győződve, az egész kormányban annál biztosabb támogatásra találnak, mert maga a nagyméltóságú miniszterelnök ur is ritka szakismerettel bíró magyar gazda. (Lelkes éljenzés.)

Önökhoz, magyar gazdatársaimhoz fordulok most azzal az óhajjal, támogassák velem együtt a földmivelésügyi terén a mi magyar kormányunkat. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

Végül nem mulaszthatom el, hogy ki ne fejezzem őszinte köszönetemet és elismerésemet a gazdasági egyesületek országos szövetségének azért a fáradhatatlan buzgóságáért, amelylyel e szép kiállítást rendezte (Lelkes éljenzés.) és Szeged város hazafias törvényhatóságának, amely ezt az ügyet oly lelkesen felkarolta (Éljenzés.)

A kiállítást megnyitottnak nyilvánítom. (Perczekig tartó zajos tetszés és éljenzés.)

A főherceg hazafias beszédének hatása alatt oszlott szét a közönség, miközben *Emmerling* viharágyui dörögtek.

József főherceg ezután a kiállítás megtekintésére indult.

Darányi miniszter vezette s ezután az egyes pavillonokban a csoportbiztosok egészsítették ki a földmivelési miniszter s a kiállítási igazgató magyarázatait.

Délután fél 1 órakor visszatért a főherceg a Tisza-szállóba, ahol 1 órakor 60 terítőkü ebédet adott, amelynél a főhercegtől jobbra ült *Zivanovics* szerb földmivelésügyi miniszter, balra *Darányi* Ignác földmivelésügyi miniszter, az ebéden jelen voltak továbbá *Gromon* Dezső, *Zsilinszky* Mihály és nemeskéri *Kiss* Pál államtitkárok, *Molnár* Viktor, *Lippich* Gusztáv, *Rónay* Jenő, *Thorockay* Viktor báró főispánok, a kiállításra érkezett képviselők nagy része, a városi hatóságok fejei, a főherceg kísérete, a kiállítás rendezőbizottságának fejei s végül a miniszter kísérete.

Délután három órakor a kiállítás alkalmából tartott löversenyre rándult ki a főherceg s élénk érdeklődéssel nézte végig az egyes futamokat. Közben mintegy félóraig cerclet tartott, amely alkalommal többeket megszólított. *Darányi* Ignác földmivelésügyi miniszter pedig bemutatta a főhercegnek *Ivánka* Oszkárt, *Makfalvay* Gézát, *Vass* Béla grófot és másokat.

Az esti vonattal *Lukács* László pénzügyminiszter és *Wekerle* Sándor is megérkezett Szegedre.

József főherceg elutazása.

Szegedről távirja tudósítónk, hogy *József főherceg* hétfőn d. e. elutazott Szegedről. A pályaudvaron tiszteletére megjelentek *Darányi* Ignác és *Lukács* miniszterek, továbbá *Zivanovics* szerb miniszter és *Gromon* államtitkár. A főherceg megelegedését nyilvánította *Darányi* Ignác földmivelésügyi miniszternek.

— Ha a földmivelésügyi politikának — ugymond — a mostani irányban következetesen megmarad, akkor az ország mezőgazdasága virágozni fog.

A megyei közigazgatási bizottság ülése.

A vármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt a — vármegyeház kistermében — tartotta meg rendes havi ülését.

Jelen voltak: Dr. Beöthy László főispán elnöklete alatt, Szunyogh Péter alispán, Hranyczy Károly árvaszéki elnök, dr. Popovits György tiszti főorvos, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Papp Miklós pénzügyigazgató, dr. Perjéssy Mihály kir. ügyész, Kikinday Gyula kir. főmérnök, id. Gálbory Sámuel, Hegyesi Márton, Örley Kálmán, Király Viktor, Szunyogh Szabolcs, valamint előadókként Keszthelyi Zoltán tb. főjegyző és dr. Czifra Kálmán aljegyző.

Az alispán jelentése.

A lefolyt augusztus hónapban volt 10 tiszta 4 felleges és 8 esős nap.

A közegészségügyi állapot kedvezőtlenebb volt, mint az előző hónapban; ugyanis a hivatalos orvosok 3841 beteget gyógykezelték és így 412-vel többet, mint júliusban.

Uralkodó kórokként valamennyi járásban az emésztési szervek bántalmi fordultak elő elég kedvező lefolyással.

A fertőző betegségek közül előfordult:

1. Roncsoló toroklob 8 községben 18 eset, (11 halálzással).
2. Vörheny 14 községben, 162 eset, (34 halálzással).
3. Kanyaró 10 községben, 32 eset, (1 halálzással).
4. Hőkhurut 3 községben, 7 eset, (halálzás nem történt).
5. Vérhas 4 községben, 7 eset, (halálzás nem történt).
6. Himlő 2 községben 2 eset, (meggyógyultak).
7. Gyermekekézi láz 3 községben, 9 eset, (2 halálzással).
8. Hasihagymáz 5 községben, 15 eset (3 halálzással).

Orvosrendőri bonczolat megejtetett 8 hullás.

Törvényszéki bonczolat 14 esetben ejtett meg.

A kir. ügyész jelentése.

E szerint a nagyvárad kir. törvényszék fogházában augusztus hó folyamán letartóztatva volt: 349 férfi és 62 nő; a hónap végén letartóztatva maradt 230 férfi és 39 nő.

A rabkórházban 8 egyén ápolgatott, halálzás nem történt.

A munkakeresmény 114 frt 34 és fél krt tett ki.

A kir. főmérnök jelentése.

Ugy az állami, mint törvényhatósági közutak jókarban vannak s a fennforgó hiányok megszüntetése iránt az intézkedések folyamatba vannak.

A m. kir. államépítészeti hivatal mérnöki és kezelőszemélyzetének emelése, valamint a hivatalnak nagyobb helyiségekbe való elhelyezése iránt a bizottság a kereskedelemügyi miniszterhez felirat intézését rendelte el.

A kir. pénzügyigazgató jelentése.

E szerint a lefolyt július hónapban befizetett:

Egyenes adók czimén: 38.407 frt 65 kr, hadmentességi díj czimén 258 frt 75 kr., jogilleték és díjak czimén 60.213 frt 93 kr., fogyasztási és italadó czimén 182.461 frt 70¹/₂ kr., bélyegjövődék czimén 28.219 frt 69¹/₂ kr., dohányjövődék czimén 109.422 frt 61 kr.

Augusztus hónapban házadómentesség 51 esetben, fizetési halasztás 2 esetben engedélyeztetett.

Az adóbehajtás szigoruan elrendeltetett.

Végül megemlíti a jelentés, hogy Németh István s. titkár, Bihary Károly fogalmazó, Dobó István nagyszalontai ellenőr, Hovidovics Gyula székelyhidi adótitkár és Bogdándi Sándor pénzügyi biztos magasabb fizetési fokozatba léptették elő, Juhász Rezső adótitkár pedig Segesvárról Nagyváradra helyeztetett át.

Tanügy.

A Sarkad, Jákó-Hodós és Szalárd községekben megejtett tanító, valamint a Henczida köz-

ségben megejtett óvónő választások megerősítettek, míg a Tulka községben megejtett óvónő választás megsemmisített.

A furtai óvónő díjlevele megerősített.

Több tanítói fizetés és kárpótléknak állami segélyvel való kiegészítését kérő folyamodvány a miniszterhez felterjesztett.

A városi fogyasztási adók.

Nagyvárad városa a fogyasztási adókat a jövőre is biztosítani akarván, kérte a minisztert, hogy jövőre is, legalább 3 évre engedélyezze a fogyasztási adók kezelését Nagyvárad városának.

Ez létérdeke volt a városnak, mert ha, amit nem tételezhetünk fel, esetleg a miniszter megtagadja, a városi fogyasztási adók szedésének jogát, a város az anyagi tönk szélére jut.

Mikor Nagyvárad városa behozta ezt az újabb terhet, a városi pénzügyi tanácsos olyan rózsás képet alkotott, hogy azt hittük, most már boldog lesz Nagyvárad.

Ez még felében sem ütött be, de reménykedtünk és vártuk a jó szerencsét.

A folyó évben a fogyasztási adók már eddig is beütöttek. Még soha nem vett be Nagyvárad városa a fogyasztási adókból olyan nagy összeget, mint a folyó év 8 hónapjában.

De hát erre egy olyan testületnek, mint Nagyvárad, semmit sem lehet alapítani.

Változó idők, változó körülmények olyan nagyot zökkenhetnek a város háztartásának szekerén, hogy évek mulva sem heveri ki ez a város.

A fogyasztási adók engedélyezésére vonatkozólag a következő leiratot intézte Nagyvárad városához a miniszter:

A város közönségének

Nagyváradon.

Az 1899. évi VI. t.-cz. alapján a pénzügyminiszter ural egyetértőleg ezennel megengedem, hogy 1899. évi július hó 1-től kezdődőleg bor után hektoliterként 4 koronában, bormust és szőlőcsefere után hektoliterként 3 koronában, gyümölcsbor után hektoliterként 2 koronában, hus után az 1887. évi XLVII. t.-cz.-hez mellékelt árszabás szerinti husfogyasztási adó 25, azaz huszonöt %-ában, égetett szeszes italok és folyadékok után, amennyiben alkohol tartalmuk a közönséges százfoku szeszmérővel közvetlenül megállapítható, hektoliter fokként 14, azaz tizenegy fillérben; amennyiben pedig alkohol tartalmuk a közönséges százfoku szeszmérővel közvetlenül megállapítható, literenként 11, azaz tizenegy fillérben megállapított fogyasztási adópótlék 1901. évi december hó végéig, illetve addig, míg ezen időszakon belül a város az állami borítal és husfogyasztási adók beszedésére az állammal kötött, vagy kötendő szerződés értelmében jogosítva leendő, — beszédethettek.

A pezsgő-borok különleges, a borfogyasztási adópótlék tételénél magasabb tételekben való megadóztatását engedélyezhetőnek nem találtam, minélfogva ezen különleges községi adó beszüntetendő lesz.

Az engedélyezett fogyasztási adópótlék iránt alkotott szabályrendeletre nézve megjegyzem, hogy az ügy érdemében, de az egyöntetőség szempontjából is, kívánatosnak tartom, hogy a 10. §-nak III. pontjában jelzett elsőfoku határozat hozatalra a nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság illetékessége állapítsák meg.

Felhívom ennélfogva a város közönségét, hogy a szóban forgó szabályrendeletet a most jelzett észrevétel nyomán helyesbitvén, záradékolás végett hozzám mielőbb terjeszse fel.

Budapest 1899. évi augusztus hó 29-én.

A miniszter helyett:

Jakabffy
államtitkár.

Az orvosok kongresszusa.

Pár éve, hogy megalakult az Országos Orvos-Szövetség és ma már több mint 3000 tagot számlál a tekintélyes testület, mely Magyarország közegészség ügyeit irányítja. A testületi szellem elterjedése hatalmasan használt az orvosoknak, mert az orvosi akar egyike Magyarországon azon osztályoknak, melynek érdekei az ország közegészségügyének rovására ugyancsak el vannak hanyagolva.

A legutóbb tartott orvos kongresszus azon nagy jelentőségű indítványt foglalkozott, hogy az orvosi kar kamarailag szerveztessék. Az indítványt azonban heves vita után leszavazták.

Mint hiteles helyről értesülünk, ez indítvány alakjában ismét tárgyat fogja képezni a közgyűlésnek. Tárgyat fogja azonkívül képezni a közgyűlésnek, melyre már 300-an jelentkeztek: az orvosi nyugdíj és segítő intézmény alaptervezete, a biztosítási kérdésekben végzett orvosi működés díja s a törvényhozáshoz intézendő fölrirat tervezése. Ez utóbbi az orvosi rend ama sérelmeinek javítását szándékozik kivívni, a melyek a közegészségügygel a legszorosabb kapcsolatban vannak s abból a mostoha elbánásból eredtek, a melyben a törvényhozás és a társadalom kellő felvilágosítás híján — az orvosi kart részesítette.

Az Országos Orvosszövetség nagyváradai kongresszust rendező bizottsága f. hó 4-én d. u. 5 órakor a városháza tanácstermében Mezey Mihály elnöklete alatt ülést tartott, melyen megjelentek dr. *Bulyovszky* József polgármester, dr. Baróthy Ákos, dr. Grósz Menyhért, dr. Máyer László, dr. Berkovits Miklós, dr. Konrad Márk, dr. Gerő Sándor, Komlóssy József, dr. Popovist Miklós, Stark Gyula.

Mezey Mihály előterjeszti a kongresszus programját. A kongresszus tagjai f. hó 9-én fognak érkezni az ország minden részéből. Este a Fekete Sasban 8 órakor ismerkedési estély. F. hó 10-én fél 8 órakor az igazgató tanács ülése, mely után kezdetét veszi a közgyűlés.

Dr. *Bulyovszky* József polgármester bejelentti, hogy a város az orvos szövetség tagjai tiszteletére f. hó 10-én a Fekete Sasban d. u. 2 órakor ebédet ad, melyre meghívják dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspököt, dr. *Beöthy* László főispánt s a város notabilitásai tisztikarát, a törv. hatósági bizottság tagjait stb.

Az ebéd végeztével az Orvosszövetség tagjai a Püspök és Félix-Fürdőbe rándulnak ki. 4 órakor indulás a Nagy-piaczterrről külön vonattal a Félix-Fürdőbe, azután a Püspök-Fürdőbe és 9 órakor szintén külön vonattal vissza a városba.

Az érkező vendégeket a szombat esti gyorsvonatnál dr. *Bulyovszky* József polgármester fogadja, más vonatoknál a rendezőbizottság tagjai.

Vettük a következő közleményeket:

Fölvívás a biharmegyei orvos-szövetség t. tagjaihoz!

Félreértések kikerülése végett kérem azon t. kartárs urakat, akik a kongresszuson részt venni szándékoznak s még eddig részvételmüket be nem jelentették, valamint, akik még a kongresszus idejére lakást óhajtanak, szíveskedjenek ebbeli szándékukat alulírott nál *sürgősen* bejelenteni.

Nagyvárad, 1899. szept. 3.

Dr. Grósz Menyhért
titkár.

Fölkérem az Országos Orvos-Szövetség nagyváradai fiókjának t. tagjait, hogy a kongresszusi ebédre szóló jegyeiket folyó hó 8-ig irodánkban (Fekete Sas szálló 20. számú szoba) kiválthatják.

Nagyvárad, 1899. szept. 4.

Dr. Grósz Menyhért,
titkár.

Az orvos-szövetség nagyváradi kongresszusának rendező bizottsága f. hó 7-én, csütörtökön a Fekete-Sas szálloda 20. sz. szobájában ülést tart.

Az orvos szövetség nagyváradi kongresszusának elszállásolási bizottsága f. hó 5-én d. u. 5 órakor a városháza tanácstermében ülést tart.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Szeptember 6. A kath. kör választmányi ülése d. u. fél 6 órakor.

Szeptember 6. A város közigazgatási bizottságának ülése d. u. 3 órakor a városházán.

Szeptember 8. A Dóri arczkép zsűrijének ülése d. e. 10 órakor a városházán.

Szeptember 13. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor a városháza nagytermében.

* **Ugron Gábor életveszélyben.** Könnyen végzetessé válható baleset érte Ugron Gábor orsz. képviselőt, mint egy Rákos-Keresztúrról érkezett távirat jelenti. A képviselő a vonaton utazott. Mikor *Almakerék* község közelébe ért, egy másik vonat jött szembe ugyanazon a sínpáron. Az összeütközés kikerülhetetlennek látszott, miért is Ugron Gábor leugrott a haladó vonatról. Ugrás közben az egyik kocsit elütötte Ugront, aki a lábán és homlokán erős zúzódást szenvedett. Mégis talpra tudott állni. Bement Székely-Udvarhelyre, ahol az orvosok bekötötték sebeit. Remélhető, hogy néhány nap múlva fölépül.

* **Jogakadémiai kinevezés.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy Ő Felsője dr. *Fésüs Györgyöt*, a pozsonyi kir. jogakadémia nyilvános rendes tanárát, a pozsonyi jogakadémia igazgatójává kinevezte.

* **Köszönetnyilvánítás.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Röthly Mihály* kis-lődi esperes-plébánosnak, aki az ajkai róm. kath. népiskola céljaira 4300 forintot házat s belsőséget vett — őszinte elismerését és köszönetét nyilvánította.

* **Névmagyarosítás.** *Stern Arthur* és *Jenő* köbölküti lakosok vezették nevüket: »Szegő«-re magyarosították.

* **Plébánosból gróf.** Bertolotti altarei plébános háromszáz lírát adományozott egy árvaház alapítására. Az olasz király a nagylelkű plébánost grófi rangra emelte azzal a joggal, hogy grófi rangját unokaöccseire is átruházhajja.

* **Bimbóhullás.** *Géczy Gézá*t, a lat. szert. káptalan főmérnökét gyász érte, öt hónapos kis fiacskája Géza, tegnap meghalt. A szeretett kis halottnak földi maradványai folyó hó 5-én d. u. 4 órakor fognak Uj-sor 879-ik sz. alatti lakásnál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s az olasz sirkertben örök nyugalomra tétetni.

* **Hitelszövetkezetek alakítása.** A gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről szóló törvény-cikk életbeléptetése után első teendő lévén a törvényben körülírt országos központi szövetkezet megalakítása, e központ alapítványi részére a pénzügyminiszter megnyitotta az aláírást s már előzőleg, mint az tudvalevő, külön felhívást intézett mindama társadalmi és politikai tényezőkhöz, melyek közreműködésére a nagy horderejű akciónál számított. E tényezők

közt volt annak idején Nagyvárad város törvényhatósága is, melyhez most körrendeletet küldött e dologban a belügyminiszter, az ügy fontosságára hivatkozván, az eszme iránt való érdeklődésre hívja föl a törvényhatóságot. Arra irányítja a város figyelmét, hogy saját hatáskörében hasson oda, hogy ez intézményt üzlet-részek jegyzésével minél szélesebb körben támogassák. Tájékoztásul közli a miniszter, hogy egy alapítványi üzlet rész ezer koronára szól. Az aláírással egyidejűleg 20 % fizetendő be az intézet budapesti igazgatóságánál, vagy a m. kir. központi állampénztárnál; az ezen felül teljesítendő további befizetések módozatait a hitelszövetkezeti központ igazgatósága fogja megállapítani. A miniszter felhívásának eredményéről jelentést vár a törvényhatóságtól.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. *Csighi Antal* belényesi gymnasiumi tanárt a beregszászi állami gymnasiumhoz rendes tanárrá kinevezte.

* **Robinsonok.** Két debreczeni polgárnak a fia: *Nyitránszky Tamás* és *Szabó Kálmán*, akiknek most kellett volna a második gymnasiumba menniök, szombaton megszöktek az atyai háztól. A két gyermek szombat óta gyalogolt, míg végre tegnap megérkeztek Váradra. A fiuk, a kiket az éhség is bántott — elhatározták, hogy valahogyan pénzt szereznek s miután másképen nem tudtak, a lopáshoz folyamodtak s kilopták egy hegyköz-ujlaki asszonynak, *Kós Imrénének* a zsebéből a zsebkendőjét, a mibe összes pénze — egy forint — be volt kötve. A szegény asszony csakhamar észrevette a dolgot, mire a fiuk futásnak eredtek. Nyitránszkyt elfogták, ellenben Szabó megszökött. Az elfogott Robinson haza küldik, míg a másik előkerítése végett megtették a szükséges lépéseket.

* **Diszes temetés.** *Czeplédy Gyula*, *Czeplédy Sándor* vendéglős öcsese, tegnapelőtt hosszas szenvedés után meghalt. Tegnap volt a temetése Kiskut-utcáról, a *Czeplédy-szőlőből*. A temetésen a vendéglősök, pinczerek óriási számban vettek részt. A menetet a tűzoltózenekar nyitotta meg s egész a temetőig gyászindulókat játszott. A gyászszertartást *Dencs János* tb. kanonok végezte. A pinczér-egylet új zászlóval vonult ki. A sírnál *Sarkadi Ignác* titkár tartott szép beszédet. A diszes temetést *Germán Károly* »Kegelet« temetkezési intézete rendezte. — A pinczér-egylet által kiadott gyászjelentés a következő:

A nagyváradi pinczér egylet a legnagyobb fájdalommal tudatja felejthetetlen alelnökének, *Czeplédy Gyula*, a nagyváradi pinczér egylet egyik alapító tagjának, folyó hó 3-án reggel 6 órakor élte 40-ik évében hosszas szenvedés után történt elhunytát. Felkértnék az egylet tagjai, hogy folyó hó 4-én d. u. 3 órakor *Széchenyi* szállodában teljes számban megjelenni sziveskedjenek s onnan testületileg elhuynyt alelnökünk *Kis-Kut u. 101-ik szám* alatt d. u. 4 órakor tartandó végtisztességén megjeleneve, az egylet mint testület illő módon róhassa le a megboldogult iránt érzett kegyeletét. Nagyvárad, 1899. szeptember hó 3-án. A nagyváradi pinczér egylet elnöksége.

* **Leendő asszony.**

Bandi: Ha valami tündér megengedne neked egy kívánságot, mit akarnál!

Biri: Három kívánságot.

* **A cselédleány büne.** *Szondi Sándor* törvényszéki szolga vasárnap este, amint haza ment észrevette, hogy a szekrényből hiányzik az összes pénze, 52 frt. A rendőrség a nyomozást megindította s már tegnap sikerült a tettest megkeríteni *Mészáros Zsuzsanna* cselédleány személyében, a ki N. E.-nél szolgált. A rendőrség a leány ruhái között találta meg a lopott pénzt. A leányt tegnap átkísérték az ügyészséghez.

* **Villámesapás.** Az arad—gyoroki országúton, mint lapunknak telegrafálják, vasárnap délelőtt a villám agyonsújtott két asszonyt és egy férfit, akik Aradra igyekeztek s a vihar elől egy akácfa alá menekültek.

* **Félreértés.**

Apa: Hogy egy gyermekkép?

Fotografus: Tuezatia hat forint.

Apa: De nekem csak tizenegy gyermekem van.

* **Az Etsedy atelierből.** Az Etsedy Albert-től kisorsolt képet *Bukszbaum Tilda* kisasszony *Tilda* névvel nyerte meg.

* **Szülők b. figyelmébe!** Iskolai idényre fiu és gyermekek teljes felruházására egyedüli bevásárlási hely **Fábry testvérek** dusan be rendezett áruházai Nagyváradon, **főület, olasz fő-utca, fiók üzlet: Zöldfa-utca** elején. **Leszállított árak!**

Két szökevény katona.

A nagyváradi várban alig van ez idő szerint katona; úgy a 37-ik házi ezred, mint a 39-ik gyalogezred a nagygyakorlaton vannak Arad-megyében.

Néhány ember, a kik az őrszolgálatot teljesítik és a várbeli szolgálatra vannak beosztva, egy őrnagy parancsnoksága alatt állanak.

Mikor ilyen csendes a vár, még akkor is történik szenzáció benne.

Tegnapelőtt hajnalban, a sánczba is pufogattak, kerestek egy szökevény katonát.

De nemcsak egy szenzációja volt a várnak az utóbbi két nap alatt. Két dezendort keres már megyszerte a csendőrség.

Az egyik *Proskovszky Gábor* nagyváradi fiu. Egyszerűen hátat fordított a várnak, a nélkül, hogy tudta volna a parancsnokság.

Különben a *ficzó jó* firma, régen hordozza már a maundurt. Ezelőtt két és félével úgy kitakarította tisztjének a szobáját, hogy alig maradt valami otthon. Összepakolta a mit csak lehetett s ellopta. Azonkívül a szakaszvezetőjét oldalfegyverével támadta meg s keresztül akarta szurni.

Ezért csak két évet ült Komáromba a brigádnál.

Tegnapelőtt ismét kerekelt oldott a nagyváradi várból, daczára annak, hogy őrnagyának égre-földre esküdött, hogy többet nem szökik el, legfeljebb, ha rosszul bánnak vele, föbe lövi magát. Azt is kijelentette az őrnagy előtt, hogy a ki megüti, legyen az tiszt, vagy altiszt, a halál fia, de ő is meghal akkor.

És az őrnagygyal való beszélgetés után alig 24 órára már kerekelt oldott a várból. A nagy temetőből tegnap reggel jelentette a sörös, hogy talált egy oldalfegyvert szíjjal, továbbá egy katona-zubbonyt és egy katona-sapkát.

A vizsgálatnál kitűnt, hogy ezek a ruhák a *Proskovszky-é* voltak.

A rendőrség és a csendőrség nyomozza.

A másik szökevény *Kiss Sándor* vésztői fiu, most is a fogházban volt s onnan szökött meg.

Par héttel ezelőtt a belényesi postára hamisított egy 15 frtos utalványt, a mit szépen ki is fizettek neki. Ócska bélyeget ragasztott egy utalványra s ezzel csapta be a kantinozt és a postát is.

Szombat este ment ki a várból s azóta kámforra vált.

Ezt is kutatja a rendőrség és a csendőrség.

EGYESÜLETEK.

A biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület választmánya tegnap délután 5 órakor a vármegyeház kistermében gyűlést tartott Beöthy László dr. főispán elnöke alatt. Jelen voltak; Gálbory Sámuel és Karácsonyi János dr. alelnökök, Cséplő Péter muzeumi igazgató, Vulkán József és Baróthy Pál vál. tagok, Némethy Gyula dr. titkár. A nagyobb jelentőségű határozatok közül először is a *bihari földvár* földtermését emeljük ki, melyre *Gyalokai* Jenő tüzérhadnagyot kérte föl a választmány, esetleges fényképfelvételre a titkárt és *Halász* Gyula papnevelői lelki igazgatót. Ez adatok nyomán az ország-szerre ismert szaktudós *Téglás* Gábor fog mondani véleményét a földvár felől. A szerencsétlenül kimult Pallay György szolga helyébe Gálbory Sámuel alelnök *Vad* Lajost fogadta föl ideiglenesen, mely intézkedést a választmány helyben hagyott. *Géczy* Lajosnak, ki a rendezett nyári multság eredményéről számolt be, köszönetet szavazott az egylet, mert bár az anyagi eredmény csekély volt, de a rendező buzgósága teljes elismerést érdemel. Elhatározta még a választmány, hogy az egylet az ősz folyamán hangversenyt rendezzen, még pedig a zenei részben is történelmi izzel, esetleg *tárogató* alkalmazásával *kurucz* darabok előadásával. A rendezésre *Géczy* Lajost, *Mezey* Mihályt és *Baróthy* Pált kérte föl. A titkár végül bejelentette, hogy *Csanády* Kálmán, *Köpös* József, *Makucz* Ernő érmekeket, *Ferenczy* Ilona urhölgy pedig pompás puszpángfa miniature fülbevalót ajándékozott a muzeumnak.

IRODALOM.

Az aradi tizenhárom. Október 6-án lesz félszázados évfordulója annak a gyászos eseménynek, hogy a magyar honvéd-sereg diszeit, a hazaszeretet és az önfeláldozás legfényesebb példaképeit, Aradon a zsarnoki önkény kivégeztette. Erre a szomorú évfordulóra megírtam a tizenhárom dicső vértanu és a gyászos nap történetét. Összegyűjtöttem minden adatot, ami e dicső férfiak életére vonatkozik és könyv alakban „*Az aradi tizenhárom*” címen a magyar közönség számára kiadom. Könyvemre, melyhez *Aczél* Henrik Emil jeles festőművész rajzolt díszes czimlapot ezennel előfizetést nyitok. Előfizetési ára füzve 1 frt, kötve 1 frt 50 kr., vidékre küldve 20 krral több. Az előfizetési pénzeket, miután a könyv október első napjaiban jelenik meg, lehetőleg minél előbb, legkésőbb azonban szeptember 25-ig kérem czimemre (*Hamvay* Ödön, V., Harminczad-utca 4. sz. I. emelet, Hircsarnok szerkesztősége) küldeni. Felhívásomat és a mellékelt előfizetési ívet szíves jóindulatába ajánlom és kérem, szíveskedjék e felhívást ismerőseivel megismertetni. Hazafias üdvözléssel *Hamvay* Ödön.

Igazságszolgáltatás.

Vád alá helyezett butorkereskedő. A múlt évben nagy tűz pusztított *Schönmann* Mórnak a butorkereskedésében. Az üzletben, mely a Károly-kaszárnya épületébe volt, minden hamuvá égett. *Schönmann* ennek daczára nem igen busult a történeteken, mert üzlete 36.000 frt erejéig biztosítva volt s úgy gondolta, hogy ezt a tekintélyes summát hamarosan megkapja. De nagy csalódás érte. A mikor ugyanis elment *Schönmann* a biztosító társasághoz, ott megtagadták a kifizetést. Tették pedig ezt azért,

mert gyanu merült fel arra nézve, hogy maga a kereskedő nem egészen ártatlan a dologban. Vizsgálat indult meg s ennek végével a törvénytörés csakugyan megállapította *Schönmann* Mór véttségét s öt tüzvész okozása czimén vád alá helyezte. Miután ezt a határozatot megerősítették a felsőbb bíróságok is, ellene szeptember hó második felében megtartják már a végtagyalást is. A hozandó ítéletről függ természetesen, hogy vajjon megkapja-e a 36.000 frtnyi biztosítási összeget.

A nagyváradai kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: *Molnár Géza.*

- 2400 J. Kovács István testi sértés — visszautasítva.
 2402 Szököcs Istvánné becsületsértés — visszautasítva.
 2455 Grozav Koszta s neje becsületsértés — visszautasítva.
 2456 Szkolnek Gyula s neje becsületsértés — visszautasítva.
 2511 Kleits Henrik s. t. testi sértés — részben visszautasítva, részben helybenhagyva.
 2512 Muntján György s. t. lopás, orgazdaság — helybenhagyva.
 2302 Blaga Togyer testi sértés — helybenhagyva.
 2316 Csur Juon lopás — helybenhagyva.
 2317 Zubor Gyula becsületsértés — rendelet.
 2335 Oláh Pál s. t. testi sértés — részben megváltoztatva.
 2387 Dehelán Mikula s. t. lopás — helybenhagyva.
 2407 Golgye Mikula lopás — részben megváltoztatva.
 2437 Skrófán Jozsiff s. t. testi sértés — föloldva.
 2441 Mos Marián s. t. lopás — részben megváltoztatva.

Előadó: *Harmathy Károly.*

- 2123 Piez Simon uzsora — megsemmisítve.
 2124 Szabó József magánokirat hamisítás — megváltoztatva.
 2148 Kaczián Péter s. t. lopás, orgazdaság — részben megváltoztatva.
 2156 Radócz János hatóság elleni erőszak stb. — megsemmisítve.
 2232 Katkó Mária rágalmazás — részben megváltoztatva.
 2235 Oncze Jusztin lopás — részben megváltoztatva.
 2236 Togyeris Togyer lopás — föloldva.
 2274 Czövek Ödön s. t. rágalmazás — részben megváltoztatva.
 2257 Szakács János lopás — helybenhagyva.
 2377 Zboray József idegen ingatlan vagyron rongálás — föloldva.
 2378 Özv. Vajda Sándorné rágalmazás stb. — helybenhagyva.
 2666 Nagy Ferencz testi sértés stb. — részben megváltoztatva.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Kedd: *Faust*.
 Szerda: *A dolovai nábob leánya*.
 Csütörtök: *A királyné apródja. Megtorlás. Robinzonok*.
 Péntek: *Az unatkozó király*.
 Szombat: *Az unatkozó király*.
 Vasárnap: d. u. *Gyurkovics Leányok*.
 este: *Az unatkozó király*.

A baba. *Andrau* finom, bájos zenéje tegnap este is meghatotta, elragadta a közönséget s a szereplők is élvezettel játszották szép szerepeiket *Turchányi* Olgán kívül, a kin eléggé meglátszott a lábfejás gyötrelme, hanem azért még keringőzött is, amit a jobbszívű habitue szive-

sen elengedett volna neki. Egyébiránt kedves kis baba volt. *Székely* Irén kellemes jelenség Lancelot szerepében s kitűnő hangja most is szépen hangzott. K. *Árpási* Kata aminő kitűnő invenczióval játszik, olyannal röktöngöz is. Invencziója azonban soha sem csap át a bizarrságba, vagy az obscoenitásba. *Nyáray* Antal eléggé mérsékelte *Hilárius* mester feltalálói tehetségét. *Fehér* József, *Vendrei* Ferencz, *Leövey* Leó kifogástalanok.

Az előadás közben egy kis baleset történt *Hilárius* mester műtermében. A felhasított száju szakácsot ábrázoló valaki ugyanis elszédült, Lancelot, s derék, ügyes fiu azonban megfogta s kivezette.

Gésák. Vasárnap még soha nem látott telt ház előtt ment a Gésák előadása *utóljára*, a nagyváradai közönség pedig ilyen felkiáltással özönlött ki az előadás végével: Soha ilyen *Mimósa*-t és *Vuncsi*-t többet. Voltaképpen vasárnap este sokkal nagyobb sikerei voltak *Vuncsinak* (*Nyáray* Antal) miut a rigó hangu *Mimósa* Sannak. *Nyáray* Antal ugyanis vitt véghez a színpadon olyan rythmika nélküli ug-rálást, mely mellett a szü indián is elbujhat fegyver tánczával és oly *Hanswurst*-féle handabandát, mely a legfelsőbb körök tetszését is szinte határtalanul megnyerte. Zugott is a taps mint a záporosó, bőven, szivből, frenetikusan. Ezért nem lehet a művészet mértéke — a taps, sem az orditozás. Ha *Nyárai* nem tud parancsolni az invencziónális tehetségének, a közönség sem válogat a tetszés nyilvánítás módozataiban. A többi szereplők *Turchányi* Olga, *Komlósi* Emma, *Leövey* Leó, *Kassai* Károly kifogástalanok voltak.

Műsorváltozás. *Turchányi* Olga betegsége miatt a *csütörtökre* kitűzött *Aranyember* végképen lemarad s e helyett a *szerdára* kitűzött: A királyné apródja, Megtorlás és *Robinzonok* fognak színrekerülni. Szerdán pedig a *Dolovai* nábob leánya adatik. *Szathmáry* Zoltán nagyváradai lapszerkesztő *Megtorlás* című drámájából már folynak a próbák, ugy színtén *Makai* Emil két bájos és mulattató apróságából is. A csütörtöki színházi est, tekintettel a helyi szerzőre s a kitűnő poéta, *Makai* Emil két legszebb darabjára, igen érdekesnek ígérkezik s ez előadásra már számos előjegyzés is történt.

A szinkör gyásza. Az országot ért nagy gyászeset évfordulója alkalmából az igazgatóság hétfőre — midőn a templomokban gyászmisét tartanak — *Stuart Mária*t tűzte ki előadásra.

Perényi Margit sikere. E hó 1-én és 2-án játszotta el *Perényi* Margit szintársulatunk volt kedvencz soubrettje *Mármrosszigeten* Audran »Baba«-ját. Mint levelezőnk jelenti a közönség mindkét este zsufozásig megtöltötte a szinkört és különös lelkesedéssel fogadta a vendégszereplő művésznőnek előttünk is kitűnő emlékezetben levő, utólrhetetlen *Alesia* babáját. Virág-, óriási taps- és számtalan kihívással ünnepelték mindkét este. A debreczeni lapok áradozó hangon írják a művésznőnek úgy elragadó játékművészetéről, mint kitűnő énektudásáról.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: *Neidegg*, fordította: *Szirtes*.

92
 És apósomé, — egészítette ki *Ganermann*. Sajnos, volt oka reá. Most meg kell tudnia az ügy állását. *Steinfeldner* és apósom iskolapajtások voltak, de az élet messzire vetette őket egymástól; csak akkor találkoztak ismét,

midőn apósom összeköttetésbe lépett boldogult atyjával, a báró urral, kinek Steinfeldner tisztartója volt. De méltóztassék az iratokat átnézni, híven vázolnak mindent.

Mari átvette az iratokat és némán olvasta, Steinfeldner tisztán és világosan irt le mindent, senkit sem kímélt a bűnrészesek közül, önmagát sem. Dobrovin könnyelmű, gondatlan birtoskosa, ki egyedül szenvedélyeinek élt, a hűtelen jószágigazgató, a lelkiismeretlen malomtulajdonos, mindannyian híven voltak jellemezve. Le volt írva, miként szerzett Starkenbach a báró ur zilált anyagi viszonyairól és a tisztartó pénzzavaráról tudomást, miként alapította erre tervét, midőn ama meggyőződésre jutott, hogy Dobrovinban is kell szénnek lennie.

Starkenbach fölkereste ifjúkori barátját, nagy összeg pénzt adott neki kölcsön és ezzel hálójába kerítette. Hasonlóképen járt el a báróval, kinek egyébként váltóit is megvette titokban. Minthogy a bárónak ismételt kölcsönökre volt szüksége, Dobrovint többször is fölkereste. Egy alkalommal felszólította a bárót, hogy adja el neki összes birtokát. Steinfeldner figyelmeztetni akarta urát, hogy Starkenbach szakértőt hozott a helyszínére, ki megállapította, hogy Dobrovinban valóságban van szén; de Starkenbach a legközelebb lejáráó váltókkal fenyegette őt, sőt arra is felhívta figyelmét, hogy gyakori otthléte s az ifjúkori barátság révén, a báróval szemben elkövetett hűtlenségének is nyomára jutott, tehát jó lesz hallgatni.

A két lelkiismeretlen ember ezek után szövetekezett a báró becsapására. Ily módon két ügyirat maradt Steinfeldner kezében, melyek háró magát is vádolták, büntársa ellenében hatalmas fegyverül szolgálta s őt folyton rettegésben tartották.

Ez a két ügyirat biztosította Steinfeldner titkári állását, ez magyarázza meg szavának súlyát; ezeket használta fel akkor is, midőn Adát Ganermann számára megkérte.

A báró felhatalmazta a jószágigazgatót az adás-vételi szerződés megkötésére, de kikötötte, hogy lássa el oly záradékkal a szerződést, melynek értelmében Starkenbach megfelelő felülfizetéssel tartozik, ha Dobrovin szént rejtene. Eme záradékot Steinfeldner ügyes csel-fogással elsikkasztotta. Titokban két szerződést készített; az egyiket megvolt a záradék, a másikon nem. Midőn aláírásra került a sor, ez utóbbit tette a báró elé, az elsőt pedig zsebre vágta.

A kisasszony elolvasta az iratokat és meghatottan mondá:

— Kimondhatatlanul sajnálom a doktor urat. Tudom, mennyire fájhatott a szíve, midőn ezeket megtudta!

— Bizony, jobban szeretném, ha az utolsó napszamos lenne feleségemnek atyja, mintsem ama lelketlen férfiu. De ez most most mellékes, most egyedül kegyedről van szó . . . Megindítja-e apósom ellen az eljárást, bárónő?

— En? — kérdezte csodálkozva. — Mit tegegyek? A doktor urnak megvallom, nagy megnyugvásomra szolgált az iratokból kitudnom, hogy szegény atyám nem kizárólag könnyelműsége által jutott nyomorúságra, hanem mások ravaszága dönté az örvénybe. De a multat meg nem történné tenni nem lehet.

(Folyt.köv.)

A Dreyfus-ügy tárgyalása.

A tanukihallgatások végüket járják. Egyetlen egy fontos tanu van hátra: *Tavernier* kapitány; ez sem közvetlen tanu, hanem *Du Paty de Clam* vallomását közvetíti a bíróságnál. Állítólag Du Paty szenzációs leleplezéseket tett volna.

Ma és holnap alighanem végeznek velük és akkor a perbeszédre kerül a sor. A párisi lapok jelentése szerint az ítélet a folyó hét végére várható. A mi az ítélet természetét illeti, csak kombinálni lehet.

A rennesi drámával párhuzamosan még mindig tart a párisi ostromzár. —

Guérin és társai még folyvást ostromzár alatt vannak és a lapok hűségesen kiadják a bulletíneket a helyzetről. Tegnap például az volt a bulletin, hogy az éjen át a Chabrol-utczában teljes nyugalom uralkodott. Hir szerint a bezártaknak még nyolcz napra van élelmi szerük.

A mai nap folyamán a következő távirati értesítést kaptuk:

Rennes, szept. 4. A mai nap egészen csendesnek ígérkezett, mert titkos tárgyalással kezdődött és azt hitték, hogy ez egészen délig fog tartani. A törvényszék fél 7 órakor vonult a terembe: az utcán teljes csend és rend, volt és a katonai kordon mögött alig lézengett egy-két ember. A titkos ülés azonban alig tartott háromnegyed óráig és már fél 8-kor bebocsátották a közönséget, mely csak lassan és gyéren jött. Eltartott fél kilenczig, míg a hallgatóság padjai megteltek. A titkos tárgyalás alatt csak *Hartmann* őrnagyot hallgatták ki a ki a Robinlövegről adott állítólag perdöntő felvilágosításokat.

A nyilvános tárgyalás nagy szenzációval kezdődött. *Carriere* kormánybiztos a hadügy-miniszter egy sürgönyét olvasta fel, melyben a miniszter konstatálja, hogy az a hirhedt titkos ügynök, a kiről a perben annyi szó esik és a kiről Lauth őrnagy a vezérkar nevében kijelentette, hogy már két év óta nincsenek vele összeköttetésben, még ez év márczius havában is rendes fizetést huzott.

Ezt egy másik még nagyobb szenzáció követte, Labori kelt fel és a következőt mondotta:

— Miután itt folyvást a külföld tanúságára hivatkoznak, a nélkül, hogy tényleg hoznának valami külföldi tanúságot, indítványt akarok előterjeszteni, hogy igenis állapíttassék meg diplomáciai uton, hogy ki írta a borderót és hogy ki kapta ezt. Módot fogok nyujtani, hogy ez lehetővé tétessék. Sokkal izgatottabb vagyok, semhogy ezt nyilvános ülésben tehessem. Zárt ülést fogok kérni és ebben olyan tanu fogok állítani, ki végre valahára világosságot fog hozni ebben a kérdésben.

A harmadik szenzáció az volt, hogy Labori felszólalása után a közönség köréből jelentkezett egy *Cernashy* nevű ember, a ki nevét és korát (31 éves) bemondta az elnöknek és kérte, hogy — noha külföldi ember — titkos ülésben hallgassák ki, mert fontos közleni valói vannak.

Rennes, szeptember 4. A bíróság *Cernuskit* azonnal, nyilvános ülésben hallgatja ki a tanu általános feszült figyelem között a következőket vallja:

Ő alkalmilag ismerkedett meg egy idegen vezérkar képviselőjével, aki megnevezett előtte négy francia katonatisztet, kik mindannyian üzik az árulást. Ezek között ott van *Dreyfus* neve is. A tiszt hozzáteite, hogy Franciaországban pénzért zsidóktól mindent meg lehet kapni. Néhány nappal később az illető tiszt Franciaországból szökésszerűen távozott. Ez a szökés összeesik Dreyfus elfogatásával. Közelebb részleteket csak zárt ülésben mondhatna el.

Demange *Carriere* kormánybiztostól kérdi, hogy vannak-e adatai *Cernuski* előéletéről?

Carriere erre nem válaszol.

Több tanu hallgattak ki, kik megezáfolták hogy Dreyfusról kedvezőtlenül nyilatkoztak volna. Ezek között legérdekesebb volt *Painleve* vallomása, ki szemtől szembe mondja Gouse és Roget tábornokoknak, hogy azon állítás, mintha mondta volna, hogy Hadamardtól hallotta, hogy a Dreyfus-családban is vannak, kik nem hisznek Dreyfus-

ártatlanságában — teljesen valótlan. Ebből heves polemia támadt a tanu és a tábornokok között.

Páris, szept. 4. A *Figaro* egy Cornigne nevű kém levelét közli, a ki kijelenti, hogy két éven át ellenkémkedést üzött. Corninge azt írja, hogy Panizzarditól két kérdő levelet kapott két délnyugati francia erődítményre nézve, továbbá 1896. deczember havában Panizzardinál lemásolta a lövészetűi kézikönyvet s ezt a másolatot *Schwarzekoppen* is átnézte.

A *Figaro* értesülése szerint Dreyfus elítélése esetén azonnal a pör revizióját fogják kérni. A védők állítólag már 27 semmisségi okot szedtek össze.

Brüsszel, szeptember 5. Az *Independance Belegue* jelenti, hogy a badeni nagyherceg Vilmos császárnál említette, hogy ő maga a császár proklamálja Dreyfus ártatlanságát. A császár erre sajnálattal említette volna, hogy ezt politikai okokból nem teheti, mert Franciaországban a legünnepélyesebb szavát sem hinnék el.

TAVIRATOK.

Csehországi hadgyakorlatok.

Prága, szept. 4. Ő felségét Reichstadtból visszautaztában Podiebrad, Nimburg, Kolin, Kuttenberg és Német-Bród állomásokon nagy lelkesedéssel fogadta a tömegesen összegyűlt lakosság. (M. T. I.)

Szell Kálmán Bécsben.

Bécs, szept. 4. Szell Kálmán miniszterelnököt, a ki tegnap este ideérkezett, Ő felsége valószínűleg még a délelőtt folyamán fogadja, hogy előterjesztéseit meghallgassa. A magyar miniszterelnök előreláthatólag holnap is Bécsben marad. (M. T. I.)

Bécs, szept. 4. (Saj. tud. táv.) *Szell* Kálmán miniszterelnököt a király ma nem fogadta, holnap fogadja.

Risztics meghalt.

Belgrád, szept. 4. Belgrádból sürgönyzik, hogy *Risztics* volt szerb régens meghalt. Az elhunyt több izben állott Szerbia kormányánál, legutóbb pedig a kiskoru Sándor király mellett, mint régens működött, míg végre az ismeretes összeesküvés által az ifju Sándor függetlenítette magát. Az agg államférfi megnyugodott ekkor a változhatlanban s teljesen félrevonult a politikától.

A német hadgyakorlatok.

Wildpark, szept. 4. Vilmos császár tegnap este az elzászi hadgyakorlatokra utazott. A császárné elkísérte a császárt a pályaudvarra. (M. T. I.)

Az örmény emigránsok.

Konstantinápoly, szept. 4. Az orosz nagykövetség a portának egy körrendeletére, a mely a hajóstársaságokat utasítja, hogy Törökországba utazó örményeket utlevél nélkül ne vegyenek föl, azt válaszolta, hogy Oroszország a mézárások idején csak könyörületességből fogadta be az örmény emigránsokat, tehát ragaszkodnia kell hazaszállításukhoz. M. T. I.

Kerékpárverseny.

Berlin, szept. 4. A Kurfürstendammon rendezett mai kerékpárversenyen a németországi nagy díjat Seidl (Grác) nyerte meg; második Arend (Hannover), harmadik Büchner (Grác) és negyedik Huber (München) lett. (M. T. I.)

A montenegrói fejedelem Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, szept. 4. A montenegrói fejedelmi pár ma délután viszonzta a diplomáciai ügyvivőségek főnökeinek látogatását. (M. T. I.)

Egyiptomi hírek.

Alexandria, szept. 4. Szofronosz görög-orthodox patriárka 105 éves korában meghalt.

A Nilus alacsony vízállása miatt nyilvános könyörgő imákat rendeltek el.

Alexandriában egy pestises megbetegedés fordult elő. (M. T. I.)

A szász király betegsége.

Drezda, szept. 4. A király betegsége normálisan fejlődik. A meghülés következményei csaknem teljesen megszűntek, de a betegek még néhány napig kimélnie kell magát. (M. T. I.)

Transzvál.

London, szept. 4. A Times-nek jelentik Newcastleből (Natal) tegnapi kelettel: Azt jelentik, hogy a transzváli kormány elhatározta, hogy visszavonja azt a javaslatot, a mely az idegeneknek öt évi ott lakás után megadja a választójogot. Ebben világos jelét látják annak hogy az ellenségeskedés kitörése és a hadijog kihirdetése közvetlen küszöbön áll.

Johannesburg, szept. 4. Itt általános rémület uralkodik. A közbíró úgy nyilatkozott, hogy az Uitlanders Leader című lap kiadóját, a kit pártütés miatt tartóztatták, előreláthatólag csak a sajtótörvény ellen való vétség miatt fogják vád alá helyezni.

Pretória, szept. 4. Reitz miniszter Fischer kíséretében Bloemfonteinba utazott. (M. T. I.)

Miniszterválság Chilében.

Valparaiso, szept. 4. A miniszterválság koalíciós kormány alakulásával oldatott meg. Az új miniszterium következőképp alakult meg: elnökség: Sotomayor Raphael; külügy- Errazuriz, Urmenetta; igazságügy- Herboso Francisco; pénzügy- Sallides Manuel; hadügy- Coucha Carlos; kereskedelemügy- Pinochet Gregorio. (M. T. I.)

Az argentinai vámtarifa.

London, szept. 4. A Timesnek jelentik Buenos-Ayresből: A vámtarifa revíziója itt nagy elégedettséget kelt, mert az illető bizottság csaknem az összes áruk tarifáját emeli, a melyek a belföldi gyártmányokkal versenyeznek. Különösen áll ez a gyapjuárakra nézve. A legkiválóbb kereskedők tegnap aláírtak egy beadványt, a melyben a kormányt kérik, hogy a most tervezett tarifát még egyszer vizsgálja meg. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Forgalmi kimutatás 1899. évi aug. 29-ről. Tiszta buza körülbelül 4300 hltr, kétszeres buza 800 hltr, rozs 1500 hltr, árpa 600 hltr, zab 700 hltr, tengeri 130 hltr, burgonya 900 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 56 drb, félhizott 72, sovány 150, süldő 280, malac: 460, hizott marha 16, jármás ökör 385, fejős tehén 265, borju 230, bivaly 14, juh és kecske 140, ló 253.

Marha ártáblázat 1899. augusztus 29-ről
Egy pár első rendű jármás ökör 325—365, egy pár másodrendű jármás ökör 250—295, egy pár harmadrendű jármás ökör 135—235, 1 drb fejős tehén 55—110, 1 drb.vágó ökör 250 kgr. 70—92, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 50—75, 1 drb. veres borju 11—19, 1 drb. fél éves borju 18—25, 1 drb egy éves borju 23—32, két éves borju 33—68, 1 drb hizott sertés 43—74, 1 pár fél éves 21—25, 1 pár egy éves sertés 32—44, 1 pár két éves serés 46—72, egy drb igás ló 70—130, 1 pár ökrbőr 16—21, 1 pár tehénbőr 12—16, 1 pár bojubőr 5—8, 1 pár ló bőr 6—10.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, szeptember 4.

Az irányzat szilárd.	
Osztrák hitel	829.—
Magyar hitel	469.—
Allamvasut	763.—
Rimamurányi	544.—
Magyar jelzálog	244.50
Salgótarjáni	331.—
Wagon-kölesön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Délivasut	65.08

B é c s, szeptember 4.

Az irányzat szilárd.	
Osztr. hitel	385.—
Magyar hitel	389.75
Allamvasut	850.1/2

Határidők.

Budapest, szeptember 4.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt, és 15,000, mm. forgalom mellett az árak — krral magasabban jegyeztettek.

Buza októberre	8.45
Buza áprilisra	8.75
Tengeri szept.	4.86
Uj tengeri	5.15
Rozs okt.	6.63
Zab okt.	5.21
Káposzta, repce, aug.	11.80

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. szeptember 4-én

Magyar aranyjáradék 4%	117.75
Magyar koronajáradék	95.60
Magyar vasuti kölesön aranyban 4/1000	120.25
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/1000	100.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.—

Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	38.50
Italmérési jog megváltási kötvény	99.75
Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény	96.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölesön	161.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	139.50
Osztrák járadék papirban	100.—
Osztrák járadék ezüstben	100.—
Osztrák járadék aranyban	118.—
sztrák korona járadék	99.75
Osztrák államsorsjegyek	137.50
Osztrák magyar bankrészvény	9.00
Magyar hitelbankrészvény	391.—
Osztrák hitelintézeti részvény	385.25
Párisi vista	350.75
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	9.56
Németbirodalmi márka	58.90
London vista	120.60
20 márkás arany	11.76

NAGYVARADI SZINKÖR.

Evadbrélet 124. szám. Kisbrélet 124. szám.
Páros. Páros.

Ma kedden, szeptember hó 5-én,
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

FAUST.

Nagy opera 5 felvonásban. Irták: Barbier és Carré.
Zenéjét szerezte: Gounod.

SZEMÉLYEK:

Faust, orvostudor	Mezei Mihály.
Mephistopheles	Fehér József.
Margaretha	Wlassák Vilma.
Valentin, ennek bátyja	Mányai Zs.
Mártha, öreg dajka	Korányi Frida.
Siebel	Turchányi O.
Wagner } deákok	Török Károly.

Deákok, katonák, polgárok, leányok, vénasszonyok, szel-
lemek, lidérezek, boszorkányok, angyalok.

Hely árak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 3 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I., II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap szerdán, szeptember 6-án

A dolovai nábob leánya.

Eredeti színű 5 felvonásban.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VOCSKICS GYULA.

Uj festék gyári raktár!

GALLOVITS M.

N.-Várad, Nagyteleki u. 532 sz. saját ház

A SZOBAFESTŐHÖZ.

Ajánl száraz és olajba tört festékeket Carbolium ház-fedél és kerítés festésre zöld, vörös, barna és természetes, firnisz butor és kocsilackok.

BRONZOK, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ ECSETEK

és meszelők nagy raktára, különösen nagy raktár szoba-padló-lackokban, 5-féle színben, egy 1 kilós doboz ára 75 kr. Spiritusz szobapadló-lackok citromsárga, narancssárga és ockersárga színekben, a melyek befestés után 1 óra alatt tökéletesen megszáradnak 1 kiló üvegben 1 frt.

Denaturált szesz kapható legolesőbb árban.

Árjegyzék kívánatra ingyen.

Figyelmeztetés! Az üzlet nem a Szent László piac-téren hanem Nagy Teleky-utca

532. sz. n. van, a Biharmegyei Kereskedelmi Banktól a második ház.

167 37—50

Legolesőbb bevásárlás!

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László-nyomda részvénytársaság nyomdájában Nagyváradon.